

Vlaams
Parlement

ingediend op **31** (2015-2016) – Nr. 1
28 september 2015 (2015-2016)

Regeringsverklaring

van de Vlaamse Regering

betreffende de algemeen maatschappelijke situatie
en betreffende de krachtlijnen van de begroting 2016

Voorzitter,

Collega's,

slechts een jaar is verstreken sinds mijn eerste Septemberverklaring, en reeds is onze wereld niet meer dezelfde. Europa beleeft de grootste vluchtelingencrisis sinds de Tweede Wereldoorlog. Een migratiestroom naar en doorheen de Europese Unie plaatst de 28 lidstaten en het Europese project zelf voor enorme uitdagingen.

Minstens zo ingrijpend is de afkoeling van de Chinese economie. Voorlopig houdt de wereldeconomie stand, maar een langer durende malaise dreigt ook onze economie te besmetten. De Europese landbouwcrisis, die mee het gevolg is van het Russische embargo, laat zich ook in Vlaanderen voelen. Dieselgate verspreidt zich als een olievlek over de wereld en zal de roep om een nieuwe, om een meer duurzame economie versnellen.

Deze voorbeelden bewijzen hoe snel de wereld verandert en hoe belangrijk het is om wereldwijde omwentelingen scherp in het oog te houden. Veel van die veranderingsprocessen hebben ingrijpende gevolgen op lange termijn: de groei van de wereldbevolking, de verstedelijking, de vergrijzing, de klimaatverandering, de toenemende vraag naar voedsel, energie en water.

Disruptieve doorbraken, zoals in de biotechnologie, het internet der dingen of de kunstmatige intelligentie, zullen onze samenleving en onze economie grondig veranderen. Ze bieden ons veel kansen, maar confronteren ons ook met uitdagingen – denk maar aan robotica, robots die mensen vervangen.

Vlaanderen zal deze veranderingen niet zomaar ondergaan. We willen mee de motor zijn van vooruitgang op onze planeet. Daarom heeft deze Vlaamse Regering een langetermijnstrategie goedgekeurd, een toekomstvisie met als horizon 2050.

En die toekomst is dichterbij dan we denken: ze is al begonnen. Ons industrieel productiesysteem wordt een gedigitaliseerde industrie 4.0, met een omschakeling naar een koolstofarme, energie-efficiënte en circulaire economie. We kiezen voor een vlotte en milieuvriendelijke mobiliteit en voor slimme steden.

Welvaart en welzijn creëren we op een duurzame manier. We zijn internationaal koploper in heel wat hoogtechnologische sectoren. Onze bedrijven en kennisinstellingen realiseren doorbraken die de wereld in staat stellen om de welvaart verder te doen groeien zonder bijkomende druk op het leefmilieu. We staan aan de top met onze hoogwaardige en innovatieve gezondheidszorg, die betaalbaar is voor iedereen. Zorginnovatie vangt de veranderende behoeften van de vergrijzende bevolking op. Iedereen blijft actief tot op hoge leeftijd.

Vlaanderen is een inclusieve en zorgzame samenleving. Niemand mag nog geconfronteerd worden met achterstelling, armoede en discriminatie. Iedereen krijgt de kans om levenslang te leren en nieuwe competenties te verwerven. Iedereen moet werk op maat kunnen vinden.

Onze toekomstvisie, collega's, is gericht op Vlaanderen, maar ook op Europa en op de wereld. Op korte termijn blijven we werken aan het Vlaamse hervormingsprogramma, waarin we concreet invulling geven aan het Pact 2020. Vlaanderen wil ook bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, die vorige week in New York zijn goedgekeurd. Wij staan voor honderd procent achter de kernwaarden ervan: toegang tot gezondheidszorg en onderwijs voor iedereen; einde aan armoede en tegengaan van ongelijkheid; sterke economieën waar iedereen aan deelneemt; gerechtigheid in veilige en vredige samenlevingen, met sterke

instellingen; versterken van de mondiale solidariteit en duurzame ontwikkeling; bescherming van ecosystemen en zorg voor de toekomstige generaties.

Duurzame groei, collega's, is enkel mogelijk als we wereldwijd de kloof tussen mannen en vrouwen verkleinen. Vrouwen die gezond zijn, geschoold zijn en zelfbeschikking hebben over hun leven, creëren meer welvaart voor hun gezin en voor hun gemeenschap. Dat is ook een van de belangrijke aandachtspunten van onze Vlaamse ontwikkelingssamenwerking. Samen met Melinda Gates zeggen wij: "Als we de vrouwen helpen, redden we de wereld."

Collega's, bij haar aantreden stond deze Vlaamse Regering voor een moeilijke opdracht. Door tegenvallende groeicijfers, de Europese begrotingsregels en de zesde staatshervorming, was er een budgettair tekort van anderhalf miljard euro. Uw regering had kunnen kiezen voor de weg van de minste weerstand, voor verdere schuldopbouw of voor het verhogen van de belastingen. Wij hebben dat niet gedaan. Wij hebben onze verantwoordelijkheid genomen en gekozen voor de weg die hoop en perspectief biedt. We hebben gekozen voor evenwicht: evenwicht tussen budgettair orde op zaken stellen en investeren in ons sociaal en economisch weefsel. 70 procent van alle besparingen namen we voor eigen rekening. Tegen 2019 telt de Vlaamse Overheid dertig entiteiten en vierduizend ambtenaren minder dan tien jaar ervoor. Dat is ongezien.

Daarnaast hebben we van zowat iedereen een inspanning gevraagd. We hebben tariefstijgingen doorgevoerd die bepaalde voorzieningen betaalbaar moeten houden. Maar altijd hebben we gewaakt over sociale correcties. Dankzij die inspanningen, ook van onze eigen medewerkers, onze eigen ambtenaren, hebben we de bijkomende beleidsruimte gecreëerd om investeringen mogelijk te maken. We hebben extra investeringen ingeschreven voor onder meer woonzorgcentra en kinderopvang. We hebben bijkomende middelen uitgetrokken voor mensen met een handicap. Met de zorgzame uitvoering van het M-decreet zetten we een belangrijk stap naar een meer inclusief onderwijs. Zo realiseren we dat elk kind gepast en kwaliteitsvol onderwijs krijgt.

Meer dan 2300 energieleningen zijn goedgekeurd. We hebben een extra investeringsbudget van ruim 42 miljoen euro voor onze culturele infrastructuur. 100 miljoen euro, dat is het bedrag dat extra is uitgetrokken voor scholenbouw, het ARKimedes-fonds en het Participatiefonds Vlaanderen. Een investering van 10 miljoen euro drijft bovendien de digitalisering binnen de Vlaamse overheid verder op.

Dankzij de nieuwe sluis in Terneuzen zullen vanaf 2021 de allergrootste schepen de haven van Gent kunnen bereiken. Ook onze plannen om de mobiliteitsknoop in Antwerpen en Brussel aan te pakken via ingrijpende investeringen in de Oosterweelverbinding, de Antwerpse ring en de Brusselse ring, bieden perspectief. We vergroenen onze vloot trams en bussen met een investering van meer dan 100 miljoen euro. Voor de noord-zuidverbinding in Limburg hebben we 60 miljoen euro vrijgemaakt.

Vooruitgang, collega's, bereik je ook door verstandige hervormingen. Vanaf het begin heeft deze regering ingezet op de omslag naar een sterke en slimme overheid. Een efficiënte overheid, die verkokering wegwerkt en partnerschappen uitbouwt. Een slanke overheid, die gebruikmaakt van digitale innovaties, die focust op haar kerntaken.

Vertrouwen is de rode draad doorheen al onze beslissingen. We geven meer vertrouwen en meer verantwoordelijkheid aan lokale besturen, aan bedrijven, aan scholen, aan onze leraars, aan verenigingen, aan de mensen. We bevrijden hen maximaal van planlast en administratieve rompslomp.

Uw Vlaamse Regering heeft het voorbije jaar tal van beleidsmaatregelen genomen, maatregelen om Vlaanderen verder te laten groeien als sterke en sociale deelstaat, met een open blik op de wereld. Ik som er enkele op. We hebben een Actieplan tegen Schooluitval, om het aantal jongeren dat de schoolbanken zonder kwalificatie verlaat, fors terug te dringen. Ons beleid inzake duaal leren biedt kansen voor nieuwe vormen van opleiding op school én op de werkvloer. Dit jaar starten we met een proefproject waarvoor ruim driehonderd bedrijven zich kandidaat hebben gesteld. Met focus op talent en op competenties realiseren we een hogere werkzaamheidsgraad van kwetsbare groepen. Ons doelgroepenbeleid is drastisch vereenvoudigd en zal jongeren, minder jongeren en personen met een beperking meer kans op werk geven. Ons clusterbeleid zal de transformatie van ons economisch weefsel versnellen en tegelijk een hefboom creëren voor een betere vermarkting van innovatie. We hervormden de kmo-portefeuille tot een eenvoudig en laagdrempelig instrument voor brede professionalisering, terwijl groei-bedrijven specifiek meer ondersteuning krijgen.

Met ons Vlaams Actieplan Armoedebestrijding bestrijden we de helaas nog steeds aanwezige armoede in Vlaanderen, met focus op armoede in gezinnen met jonge kinderen. Regeringsbreed gaan we ook de strijd tegen de radicalisering aan. Personen die het risico lopen om te radicaliseren, willen we zo snel mogelijk detecteren en alles doen wat mogelijk is om hen aan boord van onze samenleving te houden.

Na twintig jaar hebben we eindelijk een oplossing voor de bescherming van onze historische poldergraslanden. We hebben bij dit parlement een ontwerp van decreet ingediend dat steden de mogelijkheid biedt een lage-emissiezone te creëren. Een nieuw beleidskader stimuleert groene warmte en warmtenetten.

Onze Vlaamse landbouw is helaas zwaar getroffen door de Ruslandboycot en de slechte marktsituatie in diverse sectoren. Daarom hebben wij bij Europa geijverd voor ondersteuning en ook zelf inspanningen gedaan voor onze boeren.

We hebben zopas het Vlaams Huis voor de Verkeersveiligheid opgericht. Alle kennis en kunde inzake verkeersveiligheid wordt er samengebracht.

Onze nieuwe bevoegdheid Dierenwelzijn hebben we vanaf dag één actief in handen genomen met een tiental nieuwe initiatieven, onder meer om dierenmishandeling kordaat aan te pakken.

We hebben onze internationale relaties verder uitgebouwd en de basis gelegd voor het Vlaams ministerie van Buitenlandse Zaken.

Collega's, ik besef dat een aantal economische parameters en onzekerheden tot voorzichtigheid nopen. De groeivoorzichten blijven matig, te matig, en de werkloosheid is nog te hoog. Bovendien plaatst de vluchtelingencrisis ons voor een grote budgettaire uitdaging. Ons land kent een instroom van ongeveer 4000 asielzoekers per maand, waarvan verwacht wordt dat de grote meerderheid een al dan niet tijdelijke verblijfsvergunning zal krijgen. Na aankomst in ons land krijgen asielzoekers opvang van de federale overheid en zorgen wij onmiddellijk voor onderwijs voor de kinderen. Na hun erkenning als vluchteling staat Vlaanderen in voor een integratietraject.

De Vlaamse Regering schoot tijdig in actie en stemt in een ministerieel comité de acties binnen de beleidsdomeinen Inburgering en Integratie, Werk, Welzijn en Onderwijs op elkaar af. Vlaanderen is voorbereid. We kunnen en zullen de erkende vluchtelingen op een humanitaire en kwaliteitsvolle manier helpen.

Mijn grootste zorg, collega's, is echter niet het materiële aspect daarvan, maar gaat naar de sociale cohesie, de opbouw van onze samenleving. Vandaar ons humaan maar niet vrijblijvend beleid. Nieuwkomers moeten een actieve rol opnemen in onze samenleving, moeten zo snel mogelijk aan het werk. Voor onze samenleving is een succesvolle integratie allernoodzakelijkst. De kennis van het Nederlands is cruciaal, alsook het verinnerlijken van onze waarden en onze normen. Onze democratie, onze rechtsstaat, onze fundamentele rechten en vrijheden vormen het fundament van onze samenleving. We koesteren ze, ze zijn het cement van onze samenleving. De basis van en de voorwaarde om tot een gedeelde samenleving te komen, zijn deze fundamentele principes. Onze pluralistische samenleving, gebaseerd op de waarden van de verlichting, is de enige waarin we aan iedereen, ook aan de nieuwkomers, een toekomst kunnen geven. Hiervan wijken we in het belang van iedereen, van ons en van de nieuwkomers, geen duimbreed af.

Collega's, we blijven voorzichtig, maar er zijn ook hoopvolle tekenen. Er komt meer zuurstof in onze economie. De loonkostenhandicap met de buurlanden is verkleind. Vorig jaar voerde Vlaanderen voor 295 miljard euro uit, een absoluut record. In 2014 waren er 184 nieuwe buitenlandse investeringen, samen goed voor bijna 3 miljard euro. Dat zijn indrukwekkende cijfers die zich onmiddellijk vertalen in tewerkstelling. Met 92.000 open vacatures in Vlaanderen zitten we aan het hoogste jobaanbod in 9 jaar. De werkloosheid is gedaald, de jeugdwerkloosheid is in het afgelopen jaar zelfs met 5,5 procent gedaald. Het aantal faillissementen gaat in dalende lijn. Hoopgevend is evenzeer dat het aantal Vlaamse starters in de eerste helft van dit jaar gestegen is tot het hoogste peil in 4 jaar.

Internationale contacten met investeerders en potentiële investeerders leren mij dat wij heel wat troeven hebben en dat we wat zelfbewuster mogen zijn. Dankzij ons kwaliteitsvol onderwijs zijn Vlamingen goed opgeleid en hoog gewaardeerd ook bij Vlaamse en buitenlandse bedrijven. Weinig EU-landen scoren hoger dan Vlaanderen inzake arbeidsproductiviteit. We zijn productiever dan al onze buurlanden. Onze ondernemers zijn befaamd zijn voor hun kennis, ondernemerschap, kwaliteit en vakmanschap.

In Vlaanderen is 56 procent van de ondernemingen innovatief. Enkel Duitsland scoort hoger. Inzake afvalverwerking en het sluiten van materiaalkringlopen spelen we zelfs een internationale koplopersrol. De energie-intensiteit is 21 procent lager dan in 1990 en de broeikasemissies zijn gedaald, waardoor we dankzij onze bedrijven de Kyotonorm hebben gehaald.

Bovendien is onze ligging een heel sterke troef. 60 procent van de koopkracht van de Europese Unie ligt in een straal van 500 kilometer rond Vlaanderen. Met onze goed uitgeruste havens en onze uitmuntende logistieke bedrijven zijn we letterlijk de poort tot Europa.

Ten slotte scoort Vlaanderen heel goed als kennisintensieve regio, niet het minst door onze strategische onderzoekscentra die van wereldniveau zijn. IMEC loopt drie tot tien jaar voor op wat de bedrijven produceren voor de gebruiker. Het Vlaams Instituut voor Biotechnologie is dan weer gekend voor zijn baanbrekend onderzoek naar de basis van leven, gezondheid en ziekte. Op de ranglijst van octrooicitaties van Times Higher Education staat dit Vlaams instituut op een gedeelde eerste plaats. Verder is iMinds opgenomen op de wereldwijde lijst van honderd technologieacceleratoren van Hot Topics. FlandersMake, ons strategisch onderzoekscentrum voor de maakindustrie, versnelt de transformatie naar industrie 4.0 en verstevigt onze internationale concurrentiepositie.

Collega's, uw regering is meer dan ooit van mening dat we alle zeilen moeten bijzetten om koers te houden. We saneren behoedzaam verder, vooral op de eigen werking, en kiezen voluit voor investeringen, in 2016 goed voor bijna 4,5 miljard

euro. Tegelijk maken we verder werk van gerichte hervormingen. Vanaf 2016 starten we met het groeipad voor Onderzoek en Ontwikkeling. We versnellen de omslag naar de industrie 4.0. In 2016 plaatsen we de vernieuwde kmo-portefeuille en de kmo-groeisubsidie in de markt. Het Agentschap Innoveren en Ondernemen ondersteunt in één loket innovatie en kwaliteitsvolle groei van de ondernemingen. De Vlaamse Regering zal met de partners uit het secundair en hoger onderwijs een pact sluiten, het SOHO-pact, waarin we de krachten bundelen om de doorstroom en de oriëntering naar het hoger onderwijs een nieuwe dynamiek te geven. Ik roep deze partners op om in te zetten op kennisdeling, samenwerking en onderlinge afstemming om zo tot sterke resultaten te komen.

Het realiseren van de niet-bindende oriëntatieproef in het secundair onderwijs, tegen de paasvakantie van 2016, is onze eerste grote uitdaging. Bovendien versterken we de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs en maken we verder werk van een loopbaanpact met de sociale partners.

In de weginfrastructuur staan heel grote projecten in de steigers. We investeren in snel en comfortabel openbaar vervoer en we positioneren de binnenvaart als het alternatief om een massa vrachtwagens van de weg te halen.

Er komt een nieuw verkeersveiligheidsplan. Vanaf 2017 wordt 70 kilometer per uur de norm buiten de bebouwde kom. We werken tevens aan een groenere mobiliteit. De uitrol van laad- en tankinfrastructuur wordt gestimuleerd en in dezelfde beweging komt er een groenere Vlaamse verkeersbelasting. We moedigen daarbij de aankoop van milieuvriendelijke wagens aan met daarbovenop een bijzondere stimulans voor zuiver elektrische en waterstofaangedreven wagens.

Met ons Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zetten we in op kernversterking, verdichting en meervoudig ruimtegebruik en versterken we de kwaliteit van onze open ruimte.

We versnellen de energietransitie door het stimuleren van hernieuwbare energie, zon- en windenergie in de eerste plaats. Windturbines zullen sneller geplaatst kunnen worden in daartoe geschikte zones. We moedigen de Vlaming aan om veel bewuster om te springen met energie. We doen verdere inspanningen om het Vlaams Klimaatbeleidsplan uit te voeren. Met haalbare en betaalbare maatregelen zetten we de transitie door richting een koolstofarme samenleving. Op de Klimaatop die eind dit jaar in Parijs plaatsvindt, zal Vlaanderen pleiten voor een ambitieus klimaatakkoord. Wij houden vast aan de tweegradendoelstelling. We waken erover dat de Europese Unie voor een solidair en rechtvaardig akkoord gaat en zich opstelt als de bruggenbouwer tussen de ontwikkelde en ontwikkelingslanden. Ik reken er ook op dat er ook in dit land een intern klimaatakkoord kan worden bereikt. Ik roep de andere regeringen op om elkaar daarin snel te vinden. De Vlaamse Regering zal haar verantwoordelijkheid blijven opnemen in dit overleg.

Dit jaar, collega's, is een recordbedrag van 800 miljoen euro vastgelegd om structureel te investeren in sociale woningniewbouw en renovatie. Ook zetten we private ontwikkelaars aan om vrijwillig sociale woningen te bouwen. We wijzigen het kaderbesluit Sociale Huur zodat sociale woningen veel optimaler zullen worden benut ten voordele van de mensen met de hoogste woonnood.

Vanaf 2016 starten we met een groeipad voor investeringen in Welzijn, onder meer voor ouderenzorg. We geven verder vorm aan de Vlaamse sociale bescherming (VSB). Volgend jaar gaat het basisondersteuningsbudget voor personen met een handicap van start. We zetten sterker in op de infrastructuur voor de welzijnsvoorzieningen.

We houden van onze hoofdstad en tonen dat, ook met investeringen. Ik vermeld hierbij het nieuwe VRT-gebouw, de uitbreiding van de Vlaamse jeugdhierberg, ons

nieuw Vlaams Administratief Centrum en de capaciteitsuitbreiding van scholen en kinderopvang. We zetten in op een sterke openbare omroep die digitale uitdagingen aankan, een omroep die in een steeds evoluerend medialandschap ten dienste staat van de samenleving.

Voor onze inburgeraars voeren we een resultaatsverbintenis in. Enkel wie slaagt voor Maatschappelijke Oriëntatie en Nederlands Tweede Taal ontvangt nog een inburgeringsattest. Hierdoor wint dat attest aan waarde, voor de inburgeraar zelf, voor de werkgevers en voor de hele samenleving.

We zetten de internationalisering van Vlaanderen verder in tal van domeinen, onder meer in kunst en cultuur. Ons gastlandschap volgend jaar, samen met Nederland, op de Frankfurter Buchmesse, biedt grote mogelijkheden om onze taal en literatuur te promoten en om aan publieksdiplomatie en culturele diplomatie te doen.

De Vlaamse Regering staat achter evenwichtige vrijhandels- en investeringsakkoorden met de Verenigde Staten en Canada. Deze akkoorden, het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) en het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA), kunnen ons veel nieuwe perspectieven bieden. Daarom pleit ik tijdens mijn handelsmissie volgende maand, naar de VS en Canada, voor een doorbraak in de onderhandelingen. Er kan uiteraard, collega's, geen sprake zijn van nivellering van arbeids-, milieu- of veiligheidsnormen. En ook de culturele, audiovisuele, onderwijs, welzijns- en gezondheidsdiensten moeten worden gevrijwaard.

Collega's, we houden als Vlaamse Regering onze rekeningen op orde. We zijn erin geslaagd het tekort in 2016 zeer beperkt te houden, minder dan wat de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) vooropstelt. In 2017 knopen we opnieuw aan bij een begroting in evenwicht. De besparingen zijn gematigd en gespreid. Niet ondanks, maar dankzij deze besparingen creëren we perspectief, perspectief om te groeien. Tegen 2019 zal deze Vlaamse Regering 2,5 miljard euro meer investeren dan bij de start van deze regering: een half miljard euro extra voor Zorg en Welzijn, een half miljard euro extra voor Onderzoek en Ontwikkeling, een half miljard euro extra voor Infrastructuur. Een half miljard extra voor de gemeenten via de groei van het Gemeentefonds, een half miljard euro extra voor een lastenverlaging voor onze burgers en bedrijven, die we samen met de Federale Regering mogelijk maken.

Kortom, collega's, we zitten op het goede pad, we zitten op het juiste pad. Een pad waar we de belastingen verlagen, fors extra investeren in onze mensen en onze economie én een begroting in evenwicht afleveren. Dat is een fraai resultaat, dat is goed beleid dat perspectief biedt.

Voorzitter, collega's, de Vlaamse Regering heeft alle vertrouwen in de toekomst van Vlaanderen, het Vlaanderen van vandaag, het Vlaanderen van morgen en van 2050.

Laten we samen de krachten bundelen en de handen in elkaar slaan. Laten we investeren in vooruitgang. Laten we investeren in Vlaanderen. Laten we investeren in de Vlamingen.

Geert BOURGEOIS